

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
7 Octobre st. v.
19 Octobre st. n.

Ese in fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utcza nr. 395.

Nr. 41.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

N u c ă t ă . . .

Nu cătă mistuitoarei
Patimi stavilă să pui;
Lasă-ți doru 'n voia lui,
Tinereța călătore-i.

Vremea dragostii s'a duce,
S'or preface toate 'n scrum:
Fericirile de-acum
Ți-or păre c'au fost năluce.

Anii grei or să se pună
Ca o negură 'ntre noi,
Dór uitându-ne 'napoi,
Ne vom mai vedé 'mpreună.

Lasă-ți frumuseța pradă
Caldelor îmbrățișări...
Te-aș topi în sărutări
Ca pe-un flutur de zăpadă!

Ce frumósă-i nóptea!... Vină
Dă-te róbă inimii;
Viéța lângă tine mi-i
Limpede ca o lumină.

Ca 'ntr'un vis plutind, ne-om perde
Prin desişuri amândoi...
Sunt culcuşuri dulci și moi
Sub copaci — pe érba verde!

Malul somnorósei gârle
Plin e nóptea de poveşti.
Focul lumilor ceresci
In oglinda ei s'asvêrle.

Peste unda-i călătore,
Ramuri salcia-și indóie,
Printre foi cernénd o plóie
De lumini tremurátore.

Vin, sub farmecul de stele,
Pe-al meu pept fruntea să-ți reazimi,
Cu-al teu zimbet luminéză-mi
Nóptea gândurilor mele!

Să privim în fundul apei
Tremurişul de vâpâi;
Érá eu în ochii tei
Să ved cerul cât de-aprópe-i.

Și sub buza mea ferbinte
Géna dulce să ți-o tremuri,
Să mai fim, c. 'n alie vremuri,
Ér copii fără de minte!...

A. Vlahuță.

N i c i o d a t ă .

— Novelă. —

I.

Ce mai joc!
Ți-o 'nvêrt flécăii, de le sfărâe călcăile. Par
că de s'ar crepă chiar pământul în doué, nu ți-ar slă-
bí-o din chef. Și fetele! . . . Sbólá pachiólele 'n urma
lor; fluşturate de améțela vârtejului.

Și cum nu, când cântă Mihú din fluer . . . Dar
Mihu-i cu ficióru-seu. Ér când cântă Mihú cu ficióru-
seu, par că și bétrânilor le táceá inima mai tare, par
că și pe ei i apucă o mánecrime de joc, încát moși,
babe, bărbați, neveste, juni și fete toți și toate piscnézá
din picióre; unii mai bine, alții mai réu, după cum li-i
— scii dv. — firea în vrésta. Și fiind că jocă toți,
ropotul e mare, încát nici că se mai aude fluerul Mi-
hului. Atunci Mihú tace din fluer. Nu că dór s'ar fi
mâniat — Dómne feresce — pe Mihú nu l'a védat ni-
meni mânios. El și când suflă din fluer, tot zimbesce;
clătină din cap și bate cu piciorul. Nu, nu de ciudă
dór, că fluerul lui nu se mai aude — tace Mihú. El
tace, fiind că vede că-i însedar să mai sufle. Piescesce
dar numai din pâlmi și chiue. Ér satul jócă și fără
dicală.

Décă s'a domolit câtuş de puțin vâpaia jocului și
i s'au roşit și pâlmiile lui moş Mihú, ér s'apucă de fluer.
Când cu pâlmiile, când cu fluerul, pân' se ostenesce.
Apoi se aşedă pe scaunul de lângă mésa lui, de pe
care s'a fost sculat, în vreme ce cântă. Iși viră flue-
rul în şerpar, își şterge cu mâneca cămeşii sudórea de
pe frunte; trage o duşcă de vin și-și netezesce muste-
țile. Ér după ce a isprăvit toate aste, trage oda'tă cu
códă ochiului la flécăi, dela flécăi la fluerul din şerpar,
și dela fluerul din şerpar la ficióru-seu. Ş atunci moş
Mihu-i fórté fericit, e cel mai fericit om pe lume.

Când se pune moș Mihu la șeșut, se face popas cu jocul.

Flăcăii și moșnegii s'adună pe lângă mésa lui și 'nchină câte-un păhar de sănătate. Căci la toți le place să stea cu el de vorbă, că moș Mihu scie multe șugueli și cimilituri pentru juni și ține bine minte lucrurile din trecut ș-așa-l au foarte drag și bătrânii.

Dar ore ce să fie cu Niculiță, ficiorul lui Mihu? El, junișanul, cel vesel, pe care nu l'a vădut încă nimeni posomorit! . . . De ce stă ore la spatele tătâne-seu așa fără de voie? Uită cum caută cu ochii turburați în dreapta și 'n stânga, zimbînd a silă, când i grăiesce cineva, dar cu gândul cine scie unde.

Lui moș Mihu par că-i lipsită ceva și nu sciea că ce. Numai într'un târziu băgase de sémă, că n'aude gura lui Niculiță. Se întorse dar repede:

— Măi Niculiță, ce ți-i ađi? Ean mai đi și tu vr'o vorbă: ori că-i așa, ori că-i ba. Nu te-am vădut nu țin minte de când așa bosumflat!

Și se uită, se tot uită la el.

Niculiță tresări ca tređit din vis. Se opintia să-și dea o privire veselă, dar nu putea. De ce a mai băgat în sémă și taică-seu, că nu-i ca altedăți. Éta c'acum tótă lumea își inholbă ochii la el. Ar fi vrut să spună, că nu-i nimic; că l'a apucat numai un junghiu la . . . inimă; nu, nu la inimă . . . 'n pept; dar că i-a trecut, și că . . . nu-i nimic și pace. Ar fi vrut, dar nu putea. Par că cine scie ce duh necurat i ținea fălcile 'nceștate.

Nu dîse dar nimic. Luă păharul, care i intinse un flăcăuandru și-l goli până 'n fund. Vinul i mai deschise glasul și din când în când mai dîcea și el câte una, ec'asa să nu tacă.

Niculiță eră măhnit, măhnit rău. Și cum nu, când a auđit așa o batjocură?! Da, eră măhnit, așa de măhnit, încat acú i părea rău că de ce a mai auđit . . . Vai! dar decă ar fi auđit încă și alții . . . ar peri de rușine . . .

Moș Mihu băgase de sémă, că ađi Niculiță nu-i Niculiță cel vechii, nu-i ficiorul tată-seu. Inceți din frunte, nu dór din mánie, ci vedea el că nu-i bine. Și când vedea moș Mihu, că nu-i bine, totdeuna increția din frunte, și lucru sciut eră, că atunci nu mai cîntă din fluer. Flăcăii deci și fetele mai cu sémă se măhniră tare pe moș Mihu și pe Niculiță, că le-a stricat jocul. Ér babele șopotiau fel de fel de vorbe, ba că una, ba că alta. Fruntea lui moș Mihu se 'ncreția tot mai tare și tot mai tare. Lui Niculiță i se suí sángele 'n obraz, părea că nu vedea pe nimeni, și totuși par că sciea, că toți se uită la el și tóte babele despre el șopotesce.

Jocul se sparse și toți se risipiră care 'n cotro. Fetele mergeau câte trei-patru lâng'olaltă, povestind în taină, când serios, când riđend. Numai una mergea palidă și nu ridea, nici nu povestia. Un junișan imbrăcat nemțesce i ținea de urit, dar ea nu pré se vedea a-l băgá în sémă. De ce n'a făcut așa și mai nainte?! Acum eră pré târziu. L'a supérat pe Niculiță până 'n inimă . . . Ála i vorbiá, ea n'ascultá la el. Niculiță de altă parte mergea și el orbiș înainte cu capu 'ntre umeri și de nu-l ar fi oprit tătâne-seu, ar fi trecut póte de lácașul părintesc, fără de-al vedé.

Moș Mihu clătina numai din cap și fruntea i eră tare 'ncrețită. Când intrară apoi în ogradă, puse mánă pe umerii lui Niculiță. Il privi aspru și grăi așeđat:

— Să-mi spui tu mie ce ai? O vorbă bună te-ar puté mángeia. Ș-apoi bătrânii-s cu 'nțelepciunea sfatului, ér tinerii mai dau și cu capul de pánete . . . De mi-ar fi ars casa, n'aș fi posomorit ca tine. Mare necaz trebue că te bántue. Ér necasul și grigile decă le pórtá doi, sînt de đece ori mai ușore . . .

Așá bătránul. Ér Niculiță?!

De tăcut nu póte tăcé. Cine scie ce-ar cugetá tătâne-seu. Nu, nu. Apoi odată tot trebue să i spue; și mai bine acum, decát mai târziu, că i vine mai ușor. Grăi dar:

— Ne-a đis că: ce mai țigani slabi, nu sciu cîntá omenesce din fluer; și . . .

— Cine, cine? — strigá roș ca un rac moș Mihu și fruntea i eră grozav de 'ncrețită.

— Da 'nvătătorul din Rod. Ála 'mbrăcat nemțesce, care a jucat cu . . . Stana lui Bucur.

— Cine? Tras-impinsul acela? Noi? Țigani? No! că nu scim cîntá din fluer?! Asta ba s'o mai pătesc! Vai! noroc că nu mi-ai spus acolo, că đeu de nu dá-deam de potcă.

Niculiță s'a plătít cu atât. Taică-seu n'a așteptat să-i spumă tot. Și bine că n'a așteptat. Nu i-ar fi putut spune tot: cum dascálul jucá tocmăi cu Stana lui Bucur, și că Stana a auđit vorbele lui; ba par că chiar a și ris, că și-a 'ntors capul într'altă parte. Asta-l topia pe Niculiță de ce a auđit Stana batjocura și de ce a ris. Și noroc că n'a mai întrebat moș Mihu nimic, că đeu nu i-ar fi putut spune.

Moș Mihu, om cu cumpét cum eră, iute își vini ér în ori. Și ce o fi plăsmuit, ce nu, în cugetul seu, destul că intrá ér în vo'a lui de mai nainte. Și crețele i se limpeđiau de pe frunte din đi în đi mai tare.

II.

Bucur a lui Coman eră om avut și avea fată mare la casă. Ér averea și fata mare la casă — lucru sciut — că multe grigi aduce pe capul omului. Și-apoi așa fată ca Stana! Frumóse-s tóte Seliștenele, că 'n Seliște nu s'a vădut decând i lumea un chin de om urit. Ei dar ca Stana lui Bucur nici doue nu-s. Ea-i ca luna 'ntre stelele nopții.

Nici pré 'naltă, nici pré mică, cum ți-i numai mai dragă. Subțirică, de par că i-ai puté rumpe trupșorul în doue ca p'un fir de trandafir. Fețișóra ei i albă ca spuma laptelui, gátul ca néua din vêful muntelui. Sinuri, mánii și picioáre, tóte par că-s făcute anume să te ademenescă. Ș-apoi ce bună de inimă și frumósá la purtare! Tocmai ca maică-sa. Și totuși — scie Dđeu ce a fi și asta — nu i se mai arată norocul. Vorba românului, norocu-i orb, și nu caută, dar nimeresce. Și-i rău când merge tréba pe nimerite. Rău, rău.

De multe-ori se cugetá nenea Bucur la asta, când ședea pe scaunul de dinaintea cășii alătorea cu nevêsta-sa leica Nuța și-și aducea aminte, că fata s'apropie de anul al doue-đecilea. Și când trece fata de douđeci de ani, đeu că-i fată mare, mare.

Leica Nuța, muiere cu frica lui Dđeu, nu-și bătea capul cu astfel de grigi.

— Va da Dđeu și ei, că Dđeu de toți se 'ngrigesce, — i dîcea lui. Ș-apoi se mángeiau améndoi.

Stana?! Hm! Lucru naibii. Decând fuse p'aci dascálul din Rod, de a purtat-o la joc și a pránđit la ei, par că nu-și mai aflá locul. O bántuia ceva, dar nimeni nu putea sci că ce. Taică-seu sciea. Ba, nu, nu sciea, numai gândia. Dar greșiá. Ea nu iubiá pe dascálul din Rod. Pe un altul avuse ea drag. Și acel altul, din pricina dascálului — fire-ar fi fost de ocară — s'a supérat rău pe ea. Asta o bántuia pe Stana.

De grăit nu cutezá să grătescă maică-și, că maica ei eră rea la lucrurile dragostii. N'avea milă. De a da Dđeu, bine; de nu, ér i bine. 'Ttu nu umblá cu 'd'aste! — i dîcea ea și a ocăriá și mai rău. De taică-i eră rușine. Ori și cum él eră bărbat și nu-i putea spune pentru bunul lumii, că iubesc pe ficiorul fluerășului, pe un om de rënd, fără avuții, nu, nu, taică ei ar fi

blăstemat-o, ar fi alungat-o póte, pentru rușinea asta ne mai pomenită.

Purtă dar singură grija și durerea 'n inimă; ce o topiă pe picior. Și cum nu?! că-l vedea pe Niculiță cum trece pe lângă ea și nici o „bună vreme” macar nu-i dă. Nimic. Se face că nici n'o vede.

De s'ar opri cât de puțin! La o vorbă, numai la una. Să-i fi spus, că ea nu pórtă vină; că ea și acum il are drag, că nu se va mărită nici odată după das-căul din Rod. Póte se 'ntorceau încă tóte spre bine.

Insădar! Părea că Niculiță nici n'o cunoște . . .

* * *

Săliște-a una dintre comunele cele mai frumoase romănesci din țera Ardealului. Și ómenii din Săliște lucru sciut e că-s fórt buni de inimă. Da, fiind că-s Romăni și cu frica lui Dđeu, Dđeu se ingrisesce de ei și i izbăvesce din cele mai grele nevoi, chiar când doftorii cei mai iscușiți nu-ți pot ajuta. Așa între altele a lăsat Dđeu un isvor sfânt colea 'n sus pe délul de că-tră miédăđi și i-a pus numele Foltea, ca tot ce se scal-dă 'n apele lui să se mântue de tótă necurăția. Om tare păcătoș să fie cineva, ca să nu-i ajute sfânta apă. Și-i sciut c'acela n'are să vedă fața présfântă a lui Dđeu.

Dar se și vede sfințenia locului, căci câte isvóre se află pe délurile Săliștii, din nici unul nu șiruesce apa din doue vine, numai chiar la sfânta Foltea. Și Nico-lae săhastrul — fie iertat — care-și petrecea ăilele la sfântul isvor, mai ținea minte când curgea dintr'o vênă a isvorului lapte și dintr'alta vin . . .

Vai dar nu-i chip și modru, trebuie că s'a supérat și pré bunul pe Sălișteni, de le-a schimbat vinul și lap-tele 'n apă. Și cum nu, când — scotiți numai — eș-ția mai tineri, cari au dat și ei cu nasul puțin prin cârte, níet că mai vreu să scie de sfințenia isvorului și rid de babele și nevestele credincioșe, cari țin ș-acum la cuvintele săhastrului. Și cum să nu ție, că a fost om cu frica lui Dđeu și nu grăiá minciuni.

— S'a stricat, s'a stricat lumea și pace, — ăic ele. Și se 'ngrozesc, când gândesc că veni-va vremea de va sęcá isvorul și-și va 'nturná Dđeu fața sa dela ei și atunci va fi vai și amar . . .

Ei! ș-apoi și tinerii! hulesc éc'asă numai din gură, ér la adeca le place și lor tare isvorul Foltii. Da, pen-tru că la Foltea-i fórt frumos, poți vedé până departe, departe. Chiar Cheia Turđii cu o parte a munților apu-seni se vede d'ací. Ș-apoi și peste Săliște și tótă 'm-prejurimea ți se arată o fórtă frumósă priveliște; tot vâi și păduri și munți acoperiți de codrii ce 'ncep a 'nverđi care de care mai frumoși, de ți-i de a dragul să-i privești. Apa bună a isvorului, vécul cel limpede și curat, plin de miros de flori și de brad, ce-l aduce véntul de departe de cătră munți, tóte s par că anume făcute spre veselía ómenilor.

Er in ăiua de Sf. George, când s'a 'ntors și rôn-dunelele și cocoștérđii și alte paseri călétóre din lăca-șurile lor indepártate, când a prins mugur fie-care cop-pac din pădure, ba frunđișul e destul de des pentru a ocroti cuiburile pásăruicelor de mânilé lacome ale bă-eșilor, se face mare bălcu la Foltea; joc, petrecere, chef pentru cei sănătoși și ăi de vindecare pentru cei bolnavi.

De departe, cale de o ăi — se ăice că vin ómenii la sftul isvor, ca la locul minunat al Viftesdii; și pă-rintele Onufrie din Săliște și Dionisie din Gale, se sue încă desérá călări la Foltea încărcați cu pravile, molit-felnice și desage. Ér când se 'ntorc précvioși, desagii se umplu cu tot felul de prinóse 'n bani și 'n bucate, fiind că — vedeți dv. — ómenii-s cu frica lui Dđeu, și nu i-a stricat încă invétătura pe toți.

ÉR in sus la isvor se bocesc și se rógă apoi toți păcătoșii până 'n međ de nópte și mai departe. Apoi se scaldă, beu de trei ori din sftul isvor și dorm până diminéța ușor; fiind că simt indată că li s'au alinat durerile.

(Incheierea va urmá.)

Virgil Oniț.

N e g r i a d a.

— Epopeiá națională. —

Partea II.

C Â N T U L I X.

(Urmare.)

Grăi, și 'ntórsă éráși se puse veghiátóre. Ér sub al ăilei sóre, ce câmpi și vâi frigea, Patrunși și-aprinși Oltenii cu inimi arđétóre De recorosul codru venind s'apropiá, Și nu putea 'nțelege și 'n suflet să se mire De dulcile mirosuri și blândelee recori, Ce resuflau din codru, cât minte și simțire Părea că le ridică d'asupra peste nuori. Cu cât mai mult s'apropie 'cu-atát se desvelesce O lume tot mai dulce de visuri și minuni. Și sufletu-mi le vede și par că se 'ncresece, Dar nu sciu, sântă minte, de poți să ni le spuni.

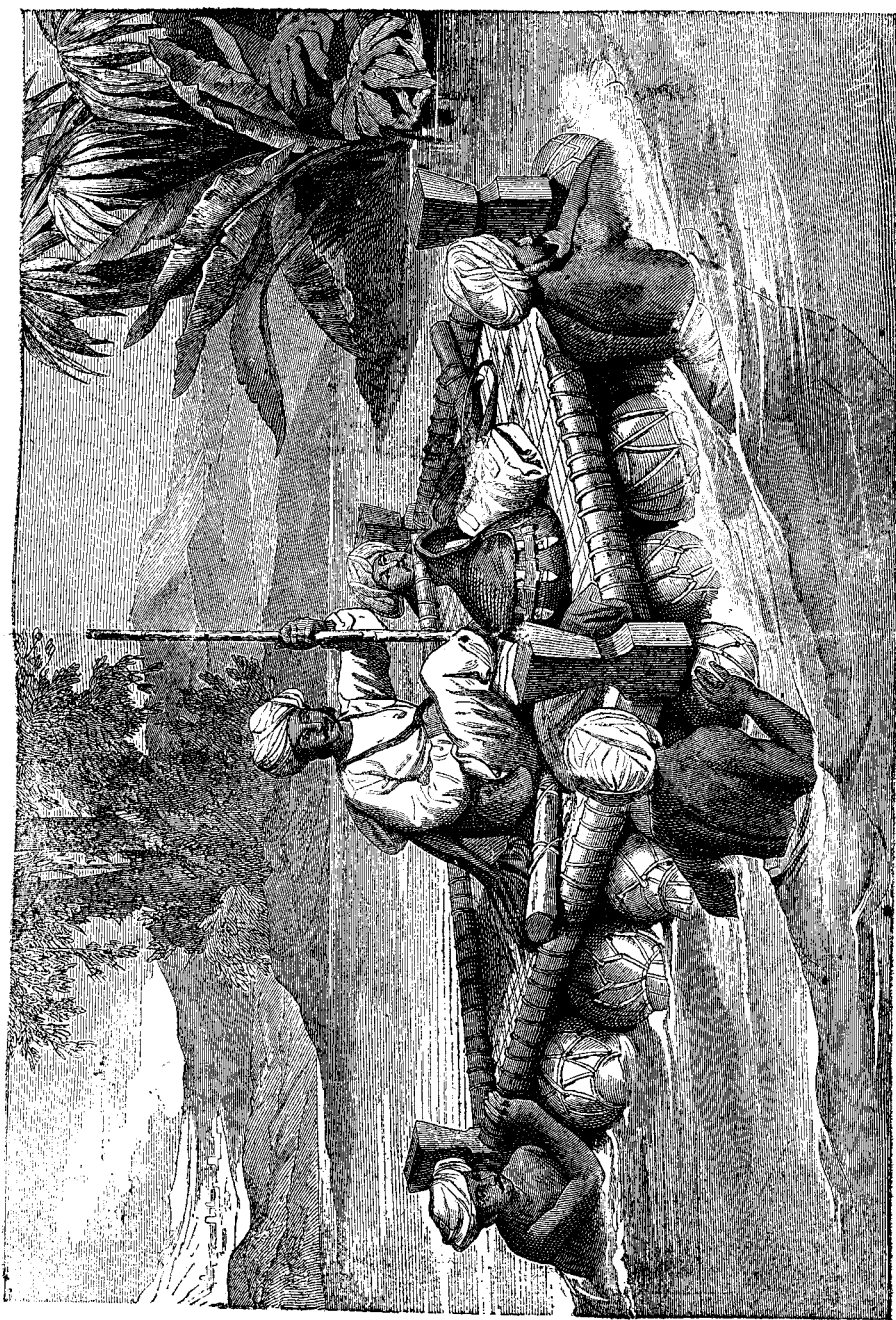
Ici verđi cireși se 'nalță cu ramuri resfirate Și mócre ca rubinul prin frunđe rumenesc, Er pintre ramuri mîerle ca néua de curate Sburând cu ciocuri d'aur, rubine pigulesc. Dincóci atêrnă perseci ca stele lucitóre Și pere lungărețe cu fețele de ăori, Ici mere rotunjóre, roșóre, gálbióre, Cum se revérsá 'n ceruri a' serei dulci colorí. Dincólea pomi se 'nalță in care rid d'odată Și fructe matorite și flori și bobocei, Și nu scii să iei fructul séu flórea revérsată Séu bobociei frageđi ce rid in arborei. In alții veđi (ce póte abia visezi in lume) Diverse dalbe fructe d'odată matorind, Și pintre fructe rose, cari albe ca și spume, Cari roșii ca și focul frumșeța-și desvélind, Și pintre tóte 'n arbóri (ne'nvins' adimenire!) Surid de după frunđe ciorchinii auroși, Er paseri minunele prin dulce pigulire Ostașii arși de sete i fac și mai setoși. Dincólea teii-și lasă umbróse și floróse Intinsele lor ramuri prin aer fluturând, Er pintre ramuri roiuri d'albine auroșe Alérgá 'ncóce 'ncolo voios și lin cântând. Pe jos se 'ntind covóre, ghíocei și viorele, Er fragi mirositóre, ca bóbe de rubin Tesute și bătute, schinteie pintre ele Ca roua dimineței când cerul e senin. Și tóte vérsá 'n aer îmbétátóre valuri, Etern să le resuflí și 'n ele să tráesci, Cum spun c'odată omul p'a' Gangelui verđi maluri Trăiá numai cu fumul miróselor ceresci. Er riurile limpeđi pe petri lucitóre Șoptesc vérsând in aer zefiri recoritóri, Ce-aduc p'a' lor aripe divin mirositóre Suspínátóre doine și ridétóre bori, Și-afund s'aud in codru, și-acum acum resună, Acum amut cu totul, acum resună ér', Și-acuma din o parte, acum din alta sună, Acum din tóte laturi și sus din arborichiar. Junimei ăice Negru la umbre să s'ășeđe,

Dar frunză să n'atingă din pomi séu de prin flori.
 El cu Roman se duce pe domn să cerceteze,
 Ce cugetau că ține măestrul cuib de ȃori,
 Căci nu departe 'n codru in arbori la recóre
 P'un delușor străluce un minunat palat,
 Cum e palatul care se 'ntorce după sóre,
 Ce smeul Sânzienei la mare l'a 'nălțat.
 Ér când ajunge 'n curte la scara minunată
 De marmor alb ca néua in aur aședat,
 Cu cóme mari sburlite doi lei veghind s'arétá
 Din ochi vii ca cărbunii cruntând infricoșat.
 Roman și Negru 'ndată din spade fulgerară,
 Dar sus in capul scării apare strălucind
 A Sámbei frumuseță, și leii s'aședară,
 Ér ea roșind la față le ȃis' așa grăind :
 „Veniți fără de temă, l'a vóstrá 'nfațisare
 Se 'nclină chiar și fiéra, ér păzitorii mei,
 Ori-cât de crunți, selbatici se par in arétare,
 In inima lor insé sânt blândi ca niște mei“.
 Roman apoi și Negru pe scară se suiră,
 Și când erá să spună, că cinc-s, d'unde sânt,
 „A vóstre nume, ȃise, nainte ve veniră,
 Roman și Negru ámbli pe vânt și pe pámént“.
 Și-apoi mergénd nainte in salá i conduse
 Și 'n scaune mari de aur punéndu-i le grái :
 „Pe min' me chiamă Mira ; pe soțu-mi il repuse
 Cumplitul Dan și-averea și vieța i-o rápi.
 Eu m'am ascuns aicea la casa părintéscă,
 Ér ei murind in urmă eu singur' am remas
 Și 'n asta trist' amară vieță omenéscă
 Intrégă mângăerea ce inimei o las
 I-acesta 'mpregiurime, ce eu cu-a' mele fete
 In giuru-mi adunate mereu o 'nfrumsetez.
 Bine-ai venit la casă-mi și cerul să nu 'ncete
 In cale să ve pórté din suflet cum prez“.
 Așa grái ; prin gene ca vii mângăritare
 Se 'nșiră bobi de lacrimi pe față riurând,
 Rotundu-i sin se sbate și-adâncă, grea oftare
 Cu-a soțului seu nume s'aude resunând.
 Și 'ndată ér se 'nvinge și rouă lucitóre
 De p'ale feței rose își șterge suspinând :
 Și-apoi le ȃice erá : „Pân' fetele-mi ușóre
 Vor tinde dalbe mese, dincóce noi intrând,
 Nu cred că voiu atinge inalta-ve mărire
 Ce-a vóstre nume 'ncinge, rugându-v'a privi
 Și armele ce-odaci, ah ! stinsă mea iubire
 In lupte pentru țérá ades le străluci“.
 Grăind deschide 'n doue o ușă sunátóre
 Și-o salá mare 'ntinsă vederile le luá :
 Mari arme minunate de mâni nemuritóre
 Giur-impregiur prin cuie păreții 'nfióră.
 Junimea 'ntr'astea 'n codru s'afundă, se resfiră,
 Mirând a' lui frumsete și doinele de dor,
 Ce-acum din depártare abia și-abia respiră,
 Acum in giur din tufe resună 'ncântátor :
 „Cum roua se topesce in ȃori de diminéță
 Și se ridică 'n ceruri l'al sórelui sárut,
 Cum dulcile miresme ce 'mbét' a nóstrá vieță
 P'a' bórei line-aripe se perd intr'un minut ;
 Cum rosa diminéța la sóre-și desvêlesce
 Cerescile frumsete, divinul ei miros,
 Și singură 'ntre tóte mai dulce strălucesce,
 Dar séra veștedită se 'nclină dureros.
 Intocmai și vieța, vai, pĳere și se stinge,
 Nimic din ea nu ducem ori-câte-am adunat,
 Decát numai plăcerea ce sufletul ne 'ncinge —
 O clipă fericită ce 'n lume-am secerat.
 Deci să gustăm vieța pân' verde áncă 'nflóre,
 Căci sórele se duce și 'ntórnă pe pámént,
 Dar când a vieții nópte odată se cobóre,
 Etern dormim cu toții in umedul mormént !“

Așa cântau in codru, și 'n dulce mângăere
 Si paseri, flori și frunze doios se sárutá,
 Și cerul și páménul aprinse de plăcere
 In lungă 'mbrățisare párea că se topiá.
 D'odat' apoi prin arbori fecióre cosinzene
 Apar ca și náluce fugind, cântând, riđénd ;
 Prin limpeđile riuri ved altele a-lene
 Notând și una cu-alta stringând și sárutând.
 Și junii ca și cerbii in urma lor s'aruncá,
 Ér ele ca căprióre prin mii de cotigiri
 Schintei mai arđétóre in suflete le-aruncá
 Și nu mi-i scot din minte, i scot și din simțiri.
 Dar fie-care 'n fugă ajunge una-doue,
 Și 'n urmă doine, risuri in codru amutesc,
 Și nu sciai prin frunze adie lin séu plouá
 Séu sárutári și șópte resună și foesc.
 Roman și Negru 'ntr'astea la mésă mi s'aședá
 Și Sámba ca un sóre intr'ambii strălucind,
 Inalte cupe d'aur cu vin le 'nconozéá
 Tornând cu alba-i mână și dulce suriđénd.
 Roman insé béránul incet-incet mușesce
 Și ráđimat pe mână incliná fruntea lin,
 Ér Sámba tot mai dulce lui Negru 'n ochi privesce
 Și tot mai tare-i bate rotundul, albul sin.
 In urmă când ea crede că Negru-așa simțesce
 Cum simțul ea-și preface, doios, inflăcárat,
 (Ca stele lucesc ochii și fața-i infloresce)
 In vóce tremurândá așa i-a cuvéntat :
 „O ! Negre, cui asémen la suflet și vedere !
 In timpuri abia cerul trimite când și când,
 In fața ta cu 'ncetul ne 'nvinsa mea durere
 Adorme și s'aliná și par intinerind.
 Și decă cruda sórte trimise peste tine
 Aceeasi lovitură, luându-ți ce-ai iubit,
 Și dec' a ei voință te-aduse-aici la mine,
 Căci numai jocul sórtei aicea ne-a 'ntéinit :
 Să fie-a ei voință . . . și étá-mi a mea mână
 Cu inima d'odată, primesce, și le 'nchin“.
 Și Sámba mână-i tinde, ér ochii dulce 'ncliná
 Și val sub vélul negru se sbate al ei sin.
 Ér Negru mână luându-i i ȃice cu durere :
 „O ! mult cercatá Mirá, păstréză vechiu-ți dor !
 La inime sdrobite intréga mângăere
 E să-ți petreci vieța etern suspinátor !
 Și tocmai când așa crede, că casa-mi fericită :
 Alésa, copilașii, din lume s'ar fi stins ;
 Ori-cât ar fi cu Mira vieța-mi infloritá,
 In totdeuna sinul i voiu păstrá ne-atins“.
 Așa grái, ér Sámba cu lacrimi i ȃise :
 „Nefericite Negre, ah ! nu te chinui
 Cu vane, dulci speranțe, cu mincinóse vise,
 C'alésa-ți, copilașii vor fi, vor mai trái.
 Ah ! viná și veđi singur a ta nefericire,
 Pe care cruda sórte s'o sufer me lásá
 Cu tine dimpreună, cu-un suflet, c'o simțire“.
 Așa grái, și vócea-i in lacrimi se 'nnecá.
 Luând apoi pe Negru cu mână tremurată,
 Infrántă de durere il duce suspinând,
 Deschide-o ușă 'n doue și-o salá luminată
 De mii și mii de facile apare 'nfiórând,
 Ér la mijloc (vedere amar sfășietóre !)
 Alésa, copilașii intinși și stinși zácea,
 In mijloc dalba mamá pálitá ca o flóre,
 Ér lângă ea copiii și stinși par cá visá.
 Giur-impregiur fecióre șoptiau o rugăciune,
 Ér Sámba vêrsând lacrimi i ȃis' așa grăind :
 „Departé prin ești codri ámbliând după căpșune
 Feciórele i-afiará sub tufá morți zácénd“.

(Incheierea va urmá.)

Ar. Densușian.

Postă in India resăritenă.

Ardél.

— Studiu limbistic celtic. —

III.

Ardél, și rădăcina ard.

Numirea Ardél se află la Calcocondilla scriitor bizantin (Cart. 7 p. 338) în cuvântul: Ardélión. La Lauren Topeltin (Origines et occasus Transilvanorum, 1667. Lugdunum p. 83) se află: *Ardelus*. Dar istoria cea mai viă sunt Români, la noi se află: *Ardél*.

Mai înainte de a începe cu rădăcina ard, trebuia se premit, că în limbele celtice este o regula, că tot cuvântul, ce însemnă: colnic, dél, munte, și peste tot nalt, mare, a fost titlu pentru domnitorii popoarelor, pentru că acestora li se dă de titlu, numele muntelui etc. Astfel e și cu: ard.*

În studiul meu, la fie-care rădăcină arēt mai înteu partea dicționarie, ca să se constateze înțelesul. Astfel urmez și cu derivatele în rădăcină.

a) Rădăcina ard.

Ard la Galli, munte, cel mai rădicat, cel mai înalt, din ard și uh, ce la Galli însemnă asemenea: nalt, nălțime, s'a format la Latini: *arduus*, ce însemnă: nalt, precipiș, greu de suit; *ardu* la Francezi, precipiș, greu de ajuns; din ard s'a format la Greci: *arden* (αρδην) a rădică în sus, precum se află la autorii tragici, și peste tot, arden nălțime. *Ard* la Scoți, de sus, desupra, nalt, rădicat; *ard* la Irlandezi a) rege, (craiu) suveran, premieriu, principal, șef, grad de demnitate, emininte; b) nalt, mare, redicat, suis; c) munte, colnic, vërf, creștă, ascuțit. *Ard* chatoir la Irl. tron, scaun de domnitor, *Ardhyn* la Irlandezi: Jupiter, ȕeu. *Ard* la Perși, nalt mare, arđyan la Armeni, vërf.

Arda la Irl. nalt, radicat, vërf, ardachadt, vërf, culme creștă; ardaichim a rădică, a innălță. *Ardal* la Galli, țără, provincie, pregiur pământ; ardalwr (wr = vir = or la Latini) gubernător de o țără de provincie. *Ard* la Galli a) nalt, elevat, mare, b) suprem, suveran. *Ard* delydt la Galli gubernător de o provincie de un pregiur; arđuideli munteni; arđcruimtor, preotul cel mai mare; arđchagart la Irlandezi, preotul de frunte. *Ardan* la Irl. deluț, colnic nălțos, muntos; arđardan nălțime, ardogad elevațiune, arđugadt a sui, a rădică; arđrach la Irl. monarch.

b) Numiri de localități, cu rădăcina ard.

Arda un riurel lângă Adrianopol, curge din muntele Rhodope; (ard munte aha apa, riu, contras în a); aci e și orașul Arda. *Arday*, și *Ardey* se numesc un șir de munți în Westphalia, din ard munte și ai pregiur. *Ardalos*, după Pausanias un fiu a lui Ephestos ȕeuul focului, după Plutarch, un poet în Troia, dela acesta, musele Ardalides. *Ard-babel* numele de ađi a Babilonului, ard nalt. Ardachat oraș pe nălțime în Armenia; Ardea oraș vechiu în Lațiu, Italia de mijloc, pe o stâncă, reședința regelui Turn, după Virgil a fost greu de a se sui la ea; *Ardebyl* oraș întărit pe munte în Curdistan provincie persică, din ard, dél, bail oraș, deci oraș pe dél. *Ardeche*, riu de munte în Ceveni, curge ni Rhona, (din ard munte, oiche apa, deci apa de munte). *Ardellos* — după Plutarch, colnic lângă Attica în Gre-

cia; *Ardarica* un oraș în Syria, și altul în Susiana, (din ard nalt, dél, er mare, ca = cae, kae, que, etc. ingraditura, locuința, deci oraș pe nălțime mare. *Ardescos* (αρδηςκος) riu în Scythia, și respective pe teritoriul României, din ard munte, uisge, apă riu, deci riu de munte; ađi Argeș Arđiș mai bine Arđiș; *Ardes* oraș pe dél în Auvergne în Francia, și *Ardez* oraș în Alpii Rhetiei, din ard, și ais, ori aidhe (de unde aedes la Latini) loc, locuința, casă. *Ardglass* oraș întărit în Irlandia nordică (din ard nalt, și cleith colnic); *Ardia*, după Strabo țără, pregiur în Illiria; ard munte ia țără, pregiur; *Arđis*, oraș în Armenia; Ardena loc în Alpii Rhetiei, ard munte, en diminutiv deci munțișor; *Arden* oraș pe nălțime în Anglia; Ard-Millen oraș pe nălțime în Scoția; *Arđon*, oraș pe nălțime în Burgogne în Francia, din ard, și on (acuși diminutiv, acuși însemnă loc. oraș). *Ardona* loc în Alpii Rhetiei (on diminutiv). *Ardrossan* oraș în Scoția, din ard, și oisean apa riu. *Arđuenna* silva, o pădure pe deluri în Gallia, ard dél en diminutiv, delurile pădurii nu sânt mari. Unii despart cuvântul de ađi Arđene în ar—den și fiind că den ten însemnă pădure, esplică: pădure mare, dar în cuvântul vechiu Arđuenna, nu este ten, deci idea e numai la dél; pădure mare pôte fi și la câmp. *Arđus* riu în Thracia, *Arđvers* cap de munte în Aquitania în Gallia, din ard, vërf, și ber (bar) munte, căci b trece în v, ără t în vert, din ta, ty, loc pregiur. Arđyllis (și Arđylis) rege în Illiria.

În România: *Ardele* în j. Nëmț și o mănăstire; *Arđere* numire vechie în județul Gorj; *Arđic* munte pe lângă care curge riul Jiu (Fruñdescu pag. 253 la literă nu e înșirat) *Arđioni*, sat în Bacău.

În Ungaria: *Arđani* în comitatul Bistrița-Năsăud; *Arđuzel* în comitatul Szilágy-Somlyó, aceste intră Arđanova, la ung. Arđanhăza în comitatul Bereg *Arđanăcz* în comitatul Nyitra, *Arđó* în comitatul Abauj-Torna.

Dar peste tot avem în cuvântul Ardél, o țără încungiurată cu munții Carpaților, și la apus cu munții Biorului, și astfel: *ard*, însemnă munte.

El la Galli însemnă: nalt, mare; *ell* la Galli, nălțime; *elaeth* (el și aibhe nălțime) nălțime. *Elion* la Phenicienii, fôrte nalt; deci *Ardél* însemnă: Munte mare, munte nalt, și astfel e cuvânt celtic, e cuvânt gallic.

În Ardélión dela Calcocondila, aflăm pe ard, și elion fenicianul compus din el nalt, și ion la Gali, ion la Greci, loc, ion la Latini strămutat în ium. În *Ardellos*, colnicul din Attica, aflăm forma identică pentru Ardél, os e terminațiune grecăscă, până ce la Topeltin: *Ardelus*, cu us, terminațiune latină. Numirea *Ardél* e de o epocă cu *Ardellos* în Attica, căi-va seculi înainte de Cristos și e tot dela un soi de poporațiune, care nu pôte fi alta, decât Celți, Galii.

Dar în interesul terminațiunii el, să ne oprim pe minut. Cuvinte celtice formate ca și ard-el, se află mai multe, și d. e. aduc: Beth-el din Palestina, respective Judea, acărei numiri locale, mai tôte sânt celtice, pentru că poporul semitic mai târđiu s'a așeđat în Palestina. Beth-el e munte, e nălțime de 2400 de urme, și de aci și a căpătat numele și orașul: Beth-le hem; unde el se transpuse în le, și hem însemnă, loc, locuință, oraș, ce la germani e: heim. Moise (Cart I cap. 35) ȕice: „Dȕeu ȕise lui Iacob, scólă-te sui-te la Beth-el, și locuesce acolo“. Deci locul a fost nalt, pentru aceea a trebuit să se *sui*e. Cuvântul Beth-el și în specie el a însemnat la Judei, și Dȕeu, și astfel aci aflăm aserțiunea lui Bullet, că numele munților s'a dat și ȕeilor, precum vȕdurăm la Irlandezi, arđhyn, e ȕeu, e Jupiter. Cristos strigă la restignarea sa: Eli, Eli, lama sabachtani, adeca: Dȕeuul meu, Dȕeuul meu, pentru ce m'ai lăsăat! Ili la Sirieni, nalt și Dȕeu. Pe elion — aflăm în Ilion (la Latini Ilium) oraș în Troas.

* Bullet în opul citat la cuvântul Bren: Dans les enciennes langues on donnoit aux rois, aux princes, aux chef des peuples, les noms de montagne, de colline, parce qu' ils sont aussi élevés et dessus des autres hommes, que les montagnes et les collines au dessus des plains. Bren montagne et roi en gallois; pen en Gallois prince et colline, penn Seigneur et colline en Breton; Sier en celtique montagne, syr en gallois et en Breton, seigneur, sire, roi, etc.

Astfel e constatată, cumcă Ard-el înseamnă munte mare. În numirea Ardere, e Ardele, pentru că el se schimbă în er, și acesta tot aceea înseamnă, adică : nalt. În *Ardic* numele muntelui, e ard, și *ic* din aighe = eg = ec, ig, ic, nălțime, deci ard aci înseamnă mare; dar fiind că *ic*, poate fi și diminutiv, *Ardic* înseamnă și : muntșor. În Ardioni aflăm celticul *ion*, ce e în Ard-el-ion, în Il-ion; în Arduzel e arduh, arduus precipiș și el nalt; în Ardan an e diminutiv. Dar formațiuni cu *el* vom afla încă în decursul acestei materii.

c) *Schimbarăa lui a în rădăcina ard.*

În dialectele celtice, și în acele amestecate, a din ard se schimbă în : ai (= e) e, i, o, u, și pentru această, aird, erd, ird, urd, au tot acel înțeles, adică de munte, del colnic, nalt, rădăcat etc.

La Irlandezi predomină ai, ce se răspunde e, dar nu curat ca și e, ci cam nasal. Aird la Irlandezi : țără, regiune, pământ; aird, nălțime mărime, nalt, de sus, airdi, vârf, airdle nalt, elevat, airdreim, nălțime.

În România : *Erdelie*, loc izolat în j. Prahova; ie și respective bine e : ia, țără, pregiur, loc. Acest *ia* e în : Italia, Gallia, România etc.

Ungurii său Magiari, numesc Ardélul, Erdély, și el esplică dela cuvintele ungurești : *erdő* (pădure) și hely (loc) adică loc de pădure. Vor fi fost, și sunt și azi destule păduri în Ardél, însă numele țărilor s'au dat totdeauna după caracteristica supremă a pământului respectiv, și nu după o însușire parțială, și subalternă. Caracteristica supremă a Ardélului sunt munții mari ai Carpaților, aceștia sunt bătători la ochi pentru ori-ce popor, eră pădurile mai târziu, pe un teren mai mic.

Ardélul și a căpătât numele dela ard-el, și Erdély, e tot aceea, cât ard-el, pentru că ard la unguri s'a strămutat în aird (erd) în erd, el a rămas, și s'a adaus y, ~~și ce zace~~ în natura limbei ungurești de a înmăia pe l (și n) dela capătul cuvântului, și astfei e : Erd-el-y, etimologia adevărată.

Se ilustrez aserțiunea cu un exemplu, cu cuvântul király, ce la unguri înseamnă craiu. Este la Galli o rădăcină : *car*, ce înseamnă așa domnitor, precum munte, stâncă. *A* a trecut prin toate vocalele, de unde la greci : *kirios* domn, la unguri király. Al în acel cuvânt e cât *el*, și kiral înseamnă domn mare; Ural din ur — munte, al — mare; ungurii însă și la kir — al, au adaus y.

În Ungaria, sunt mai multe numiri de localități, cu predicatul : *erdő* (pădure). În Ungaria nefiind adunate numirile de munți, din mape nu se poți orienta la fie-care localitate, că ore zace pe del, ca să se potă constată, că erd e din *erdő* (pădure) său e din ard? Sunt însă totuși unele numiri, cari arătă, că *erdő* e din ard, p. e. Erdőhegy, hegy la Unguri del, și e constatată, că populațiunile mai noue, au adaus numiri cu înțelesul vechiu, p. e. Meleghegy (delul meleg, ce ungurește înseamnă : cald); dar meleg e din mael del, și aighe = eg nalt, deci hegy (eră din aighe cu aspirațiune) e repetițiunea cuvântului vechiu.

Sunt unele numiri cu *erdő*, în cari numirile românești arătă, că *erdő* e din celticul ard, adică rădăcina e aird, erd, p. e. Erdőfalva, în com. Huniadoréi, românește : Argyen (cum e scris prin unguri) și Argyova, și astfel, de origine : Ardien, Ardiova, dar mai sus vedurăm, că și din Ardeiscos se făcū Argeș în România.

Erdingau în Bavaria de jos, pregiurul Erdin, din aird = erd și diminutivul en mutat în în Irdein, loc în Alpii Rhetici.

Ord în Scoția, munte nalt; Orda de jos și Orda de sus sate în comitatul Alba de jos; Orda în comitatul Șomogy, Orda, în com. Pestei, Ordód în com. Győr. Ordanes nume la Perși din ard, mare, an, om, eră es

e terminațiune adausă de Greci, și înseamnă om. Ordessos, riu lateral al Istrului; Orđona, cândva Herdonia, oraș în Apulia, în Italia; Orđorén sat în j. Ilfov, Orđorénca sat în j. Romanat, Orđovesci sat în j. Olt. Orđongoa la Basqi înseamnă : mare, nalt.

Urda 2 sate în j. Dolj, unul în j. Jalomița; Urđarii 3 sate (nu dela urda ce se face din lapte, ci din ard-ar) Urđei del în j. Gorj. Urđesca, Urđeș cti în România.

Urđdas la Galli înseamnă : onore, glorie, urdilo, a deveni ilustru, onorat, innălțat, prémărit.

d) *Aspirațiunea lui ard.*

În dialectele celtice, ard s'a și aspirat, adică s'a pus litera h, înainte de ard. Hard la Galli, e atât sāt ard, și h se adauge său se lasa afară, fără ca să se schimbe înțelesul cuvântului.

Hard se numesc deosebi munții inferiori ai Vogeșilor, anume partea spre Bavaria. *Hardales* în Andalusia în Spania, del cu stânci, ard del, al nalt, les din lech (ch = ș = s) stâncă; *Hardwic* oraș pe del în Anglia, wic wyck, de unde latinul : vicus, sat; *Hardigney* oraș pe del cu pădure în Lorania în Franția, din ard — del, ig = aighe nalt, (din aighe e francesul aigu) ney, nae locuință; *Haard* o nălțime lângă Eberbach, mai multe în Württemberg; *Hard* și *Hardt* nălțimi pe munții din Schwarzwald, *Haardberg* lângă Neuenburg, (formă ca și Erdőhegy, Meleghegy, aci s'a adaus Rhin, ce înseamnă del); *Hardgebirg* în Bavaria, lângă Rhein, (aci Gebirg = șir de munți, muntenia, s'a adaus cătră ard aspirat, ce aci înseamnă eră : munte), *Hardenfels* din ard-en, fels nemțesce înseamnă stâncă, *Hardegg* (eg = aighe) în Bavaria. *Hard* un loc în com. Abauj-Torna, *Hardicza*, în com. Zemplin.

Herdonia azi Orđona, oraș în Apulia; *Herodium*, munte mare dela Vitelem spre sud-vest; *Herd* lângă Rheinzabern, în vechime : Herdi, și Herthi. Vilh. Obermüller, în dicționarul seu celtic-german țice, că Herd la Nemți vatra pe care se face focul, e din celticul aird, erd, nalt, sus, pentru că vatra de foc, se face naltă, rădăcată. Hird, în com. Baranya (bar del, an diminutiv, ia țără, pregiur, deci pregiur cu deluri mici); Hordei, del în insula Sumatra, dela India spre amăd; Hordelesci în jud. Vasluiu, și Hordila tot acolo (el = il). În Uugaria sunt mai multe numiri de localități cu predicatul *Hordó* (ce ungurește înseamnă : vas, bute, și numirile nu pot avé acest înțeles) și care predicat, pentru localitățile pe nălțimi, corespunde lui *ard* aspirat cu h.

Hurdoiu munte în j. Dâmbovița, Hurdug 2 sate în j. Fălciu; Hurdugi sat în j. Bacău. Ug e din aighe, și acesta strămută de regula după vocala ce e în rădăcină, astfel vine în forma de ag, eg, ig, og, ug, și are înțeles înmăritor.

Dr. At. Marienescu.

C u g e t ă r i.

A cumpără nori ș-a vinde vânt.

Cunosci pe ómeni și fața lor, cine însă le cunósce inima?

Vedënd pe negustorul de pesce prósplet alergând la piață, negustorul de cărbuni alérgă și el.

Cel care ține drapelul trebuie să-l agite.

Mai bine să n'ai altă mâncare decât porumb uscat, decât să fii avut, dar să n'ai părinți.

Furnicele, unindu-și puterile, ajung să tărăscă un bou.

O luntre fără cărmă e ca o femeie fără bărbat.

Un bărbat fără femeie e ca un cal fără frâu.

La ómenii pe care-i cunosci, respecti virtutea, celor pe care nu-i cunosci le respecti hainele.

O nouă colecțiune de poezii populare.

De I. G. Bibicescu, unul din redactorii „Românului”, a adunat în excursiunile sale făcute prin Arad trei ani d'a rândul un volum de poezii populare.

Despre aceste cetim în „Românul” un studiu de dl Gion, care dăce, în're altele următoarele cuvinte, pe cari le recomandăm și noi cu tot adinsul culegătorilor de versuri populare :

„Metodul întrebuițat de culegător ne pare demn de imitat pe ori unde cultura țeranului îl va permite. Dl Bibicescu a ținut, în al treilea an al culegerii sale, ca țeranul său țeranca să scrie singuri versurile ce sciau. Nu mai astfel purcedând, „furnisorii” poeziei populare primiau dela folkloristul român numărul otărit de crețari pentru numărul otărit de versuri.

„În urmă, cu o religiositate și c'un respect superstițios, culegătorul transcria, având în vedere cadenta și rimele, așa că nimic nu s'a schimbat, nimic nu s'a civilizat, trecând din gura poporului pe hărtia omului cetit.

„Inversiunile violinte, neregularitățile, rimele convenționale și adese ori hazlie, disprețul șăgalnic al gramaticii și enigmele locuțiunilor populare se v'ed la fie ce pas, dând d'o parte proba cea mai puternică de origina pură a poeziei, și depunând de alta în favorul culegătorului și conștiinței cu care le-a adunat”.

Colecțiunea dlui Bibicescu se urcă la 4980 versuri, din cari aprópe doue mii sânt proprie ale românilor ardeleni, unele deosebi acelor din țera Bërsei. Êta aici câteva șire :

Brăduleț crescut în urmă,
R'eu e, Dómne, fără mumă!
De-i călcă din urmă 'n urmă,
Din străini tot nu-ți faci mumă ;
De-i călcă din flori în flori,
Din străini nu-ți faci surori.

Societatea pentru fond de teatru român.

(Rezultatul material al adunării din Arad.)

Dela membrii, ca fundațiune și ca tace, au intrat la subscrisul, conform contraquietanțelor de mai la vale 1192 fl. 20 cr. și anume,
prin dl George Lazaru 1072 fl. 20 cr.
» » Aureliu Suciu 120 » — cr.
Suma: 1192 » 20 cr.

Acésta sumă, precum se vede din lista ce publicăm mai la vale, se 'mparte astfel :

I. Dela membri fondatori 200 fl. — cr.
II. Dela membrii ordinari pe vi'etă 650 fl. — cr.
III. Dela membrii ordinari pe un an 315 fl. — cr.
IV. Dela membrii ajutatori 27 fl. 20 cr.
Suma: 1192 fl. 20 cr.

Din concert și din bal ca venit curat mi s'a dat prin dl dr. Ni-

colau Oncu, conform contraquietanței de mai jos 334 fl. 98 cr.

Suma: 1527 fl. 18 cr.
Deci cu ocașiunea adunării generale din Arad, fondul Societății s'a sporit cu 1527 fl. 18 cr.
Êta și documentele indicate mai sus :

I.

Contraquietă.

Subscrisul recunosc cumcă cu ocașiunea adunării generale a Societății pentru fondul de teatru român ținută în Arad la 27 și 28 septembrie a. c. în calitate de raportor am inmanuat S. D. vice-președinte Iosif Vulcan 1072 fl. 20 cr. v. a. ca și suma colectată dela membrii noi ai susnumitei Societăți.

Totodată observ, că suma de . . . 1072 fl. 20 cr. v. a. constă :

a) din bani gata 822 fl. 20 cr.
b) din una obligațiune de stat primită dela Sp. D. Dimitrie Bonciu în valóre nominală de 100 fl. — cr.
c) din trei obligațiuni primite de a dnii David Nicóra, Nicolae Oncu și Petru Truța și anume fie-care obligațiune despre 50 fl. 150 fl. — cr.

Suma: 1072 fl. 20 cr.

Arad la 30 sept. 1884.

George Lazaru.

II.

Contraquietanță.

Prin care eu subscrisul ca membru al comitetului pentru căștigarea membrilor noi la fondul de teatru român, care ținând ședința sa la Arad în ziua de 27 și 28 septembrie 1884, cu acésta ocașiune s'a înscris de membrii noi, precum adevereșce lista alăturată :

1. Dl Ioan Suciu 50 fl.
2. Dl Ioan Popescu 50 fl.
3. Dl Ioan Ardelean 20 fl.

Suma totală: 120 fl.

adeca una sută și doue-șeci fl. v. a. am încasat pentru fondul susmenționat, adevereșce că dl Iosif Vulcan vice-președintele adunării acésta sumă de una sută și doue-șeci fl. i-a primit dela mine, respective eu i-am administrat pentru cassa fondului.

Arad la 12 octombrie 1884.

Aureliu Suciu,
membrul comitetului.

III.

Contraquietanță.

Subscrisul președinte al comitetului de primire și arangiere în cauza adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, ținută în 27—28 septembrie 1884 în Arad, cu acésta recunosc, cumcă din viniul curat al concertului și balului arangiat cu acésta ocașiune, am predat Onor. D. Iosif Vulcan, vice-președinte al Societății, în favorul fondului de teatru, suma de 334 fl. 98 cr., adeca trei sute trei-șeci și patru fl. v. a. și 98 cr. sub titlul de venit curat din concert și bal, ceea ce confirm prin propria mea subscriere.

Arad 12 octombrie 1884.

Dr. Nicolae
președinte al comitetului.

IV.

Lista membrilor noi și consemnarea tacșelor intrate.

I. Membrii fondatori:

Dimitrie Bonciu notar public in Arad 100 fl. in hârtie de stat; George Dogar proprietar in Arad 100 fl.

II. Membrii ordinari pe viață:

Aureliu Suciuc avocat in Arad 50 fl., George Lazaru avocat in Vinga 50 fl., Adalbert Mihailoviciu avocat in Șiria 50 fl., dr. Dimitrie Selcelean avocat in Cella 50 fl., dr. Atan. Șandor in Arad 50 fl., dr. Nicolau Oncu avocat in Arad 50 fl. (obligațiune privată), David Nicora asesor la consistoriul din Arad 50 fl. (obl. priv.), Petru Truța avocat in Baia-de-Criș și deputat la dietă, 50 fl. (obl. priv.), Sigismund Popovici președintele tribunalului din Karczag 50 fl., Dimitrie Tămășdan proprietar in Curtici 50 fl., G. Florescu propr. in Arad 50 fl., Ioan Suciuc proprietar in Arad 50 fl., Ioan Popescu notar in Nădab 50 fl.

III. Membrii ordinari pe un an:

Ioan Ardelean notar in Sinteia 20 fl., Emanuil Ungurean avocat in Timișoara 15 fl., Ilie Bozgan avocat in Chișineu 10 fl., George Sida notar in Șiria 10 fl.

Cu câte 5 fl. următorii: Dr. G. Vuia, Augustin Hamsea, Michail Sturza, Augustin Antal, Mihaiu Veliciu, G. Feieru, Timoteu Miclea, Ioan Budai, Sigismund Budai, Ioan P. Dessean, Atanasiu Mera, Parteniou Zaslou, Aurel Katsinca, Ioan Groza, Stefan Ciorogar, Visarion Roman, Teodor Ceontea, Dimitrie Antonescu, Vasiliu Pop, Vasiliu Mangra, Ioan Gherlan, dr. Iuliu Bonciu, Iuliu Russu, Const. Popoviciu, Stefan Tămășdan, Lucian Șepețan, Florian Laza, Ioan Slavici, dr. Iacob Major, dr. Ciacian, Nicolau Barbura, Uroș Ioanovici, Ion Goldiș, Ion Cornea, Dem. M. Ardelean, Mih. Șerban, Basiliu Iotica, G. Purcariu, Nicolau Coșariu, At. Tuducescu, R. Russu, Ignățiu Papp, Iosif Botto, David Dabiciu, Ecaterina Stan, Petru Popovici, Moise Bocșan, Elia Dogariu, dr. George Popa, Paul Tempea, Petru Florescu, Petru Pipos.

IV. Membrii ajutători:

Nic. Marcu 1 fl., Ion Tuducescu 2 fl., dr. Ioan Pap 1 fl., Aureliu Micu 2 fl., Teodor Mihailovici 1 fl., Ilie Crucean 50 cr., Teodor Pelle 1 fl., Arcadie Dimirescu 50 cr., George Savici 1 fl., Mircea Vasile Stănescu 60 cr., R. R. Papp 50 cr., S. Bozgan 1 fl., D. Cuzman 1 fl., Ioan Popovici 50 cr., S. Vancu 50 cr., N. Vug 40 cr., P. Gontean 1 fl., I. Nestor 1 fl., A. Jurma 1 fl., S. Moldovan 1 fl., Ana Moldovan 50 cr., Petru Micluta 50 cr., I. Stefea 50 cr., D. Sida 50 cr., I. Perian 1 fl., I. Dorca 1 fl., N. Soiu 1 fl., Al. Bucșa 20 cr., An. Bucșa 30 cr., D. Bucșa 30 cr., Nic. Bucșa 20 cr., M. Nicolau 20 cr., N. Achim 10 cr., N. Pora 20 cr., A. Boer 50 cr., G. Popp 20 cr., Sp. Feth 1 fl., M. Moldovan 50 cr.

*

Incheiând definitiv socoțile adunării generale din Arad, vinitul curat de 1527 fl. 18 cr. s'a espedat aici la adresa dlui George Szerb, cassarul Societății.

Oradea-mare 16 oct. 1884.

Iosif Vulcan
vice-președ.

Poșta in India resăritenă.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 489. —

In India resăritenă, unde rețeaua liniei ferate nu pré este clădită în multe părți, serviciul poștal se face mai ales prin ómeni trimiși anume.

Aceștia umblă pe jos, cu bastóne mari in vèrf cu cuie de fer, și trec riurile cu niște plute ciudate. Aceste plute, precum arată și ilustrațiunea noastră, constau din ludați uscate, cari se légă giur impregiur de plute. Ludaile nu se cufundă și astfel pluta rămâne pe suprafața apei. Poștarul se aședă pe plută și patru ómeni, trecend cu picioarele séu innotând, mână pluta la malul de dincolo.

I. H.

Literatură și arte.

Negriada. Tocmai acuma a apărut la Bucuresci și partea a doua din „Negriada”, epopeia națională in 12 cânturi, de dl Ar. Densușian. Prețul unui esemplar, de 243 pagine, tipărit frumos, este 2 fl. séu 5 lei. Esemplare sânt depuse spre vëndare la librăriile W. Krafft in Sibiu și N. I. Ciurcu in Brașov. Intocmai ca despre partea primă, astfel și despre acesta vom publică mai târziu o dare de sémă.

„**România Liberă**”, unul din diarele cele mai răspândite la Bucuresci, a început să publice de vr'o trei săptămâni in fie care duminică câte un suplement literar, după genul acelu publicat de „Figaro” din Paris. Cele trei numere eșite pân'acuma ofer lectură interesantă și prețioasă, de dnii Hășdău, Olanescu, A. Vlahuța, Duiulu Zamfirescu, Mille și alții. Din nrl cel mai nou reproducem frumoasa poesie din fruntea foi noastre, de dl A. Vlahuța, un tinér poet, care o să aibă viitor mare in literatura noastră! „Românul” scrie, că esemplul „României Libere” va fi imitat și de alte diare mari din Bucuresci.

Biblioteca poporală a „Tribunei”. Sub acest titlu au apărut următoarele scrieri reproduse din diarul „Tribuna”: „Pădurenea”, novelă de Ioan Slavici, 12 còle, broș. elegant; un esemplar 40 cr. séu 1 leu nou. — „Fata Stolerului” de Matilda Cugler-Poni; un esemplar 5 cr. séu 15 bani. — „Ce n'a fost și nu va fi”, poveste de I. T. Mera; un esemplar 4 cr. séu 15 bani. „Pipéruș Petru”, poveste de I. T. Mera; un esemplar 8 cr. séu 20 bani.

Revista dlui Tocilescu. Fascicula II a „Revistei pentru filologie și Istorie” (director Gr. G. Tocilescu) conține următoarele: Memoriul unui anonim, istoria jăfuitorilor țerii românesci, manuscript comunicat de d. V. A. Urechia. More D.: Săpăturile dela Troesmis. Obștesca mângăiere: Manuscript comunicat de d. C. Aricescu. Odobescu A. I.: Inscripțiunea lui Stefan cel mare dela curțile domnesci din Hărlău. Papiu A. Ilarian: Memoriu inedit presintat principelui Al. Cuza. Popilian N.: Tătatea. Sima Gr. al lui Ion: Materialuri de limbă. Sutzu M. C.: Tesaurul dela Turnu-Măgurele. Lanțul de aur dela Grădiștióra și tesaurul din Maramureș. Valul lui Trăian. Systemes monétaires primitifs de l'Asie Mineure et de Grèce. Teodorescu G. D.: Viéta și operele lui Efosin Poteca. Ticktin H.: O foie de zestre din 1699. Tocilescu Gr. G.: Monumente epigrafice și sculpturale din Dobrogea: Iglita (Troesmis). Documente inedite asupra mișcării române dela 1821, cu istoria haiducului Jianu. Vizanti A.: Abecedarul lui G. Lazăr. Xenopol A. D.: Finacele in epoca fanarioților. Teoria lui Rössler: Studii asupra stăruinței Românilor in Dacia Traiană. Bibliografie grecescă dela sfirșitul epocii fanariote. 30 stampe și 64 xilografii in tect. Cele doue volume ale anului I-ii, cuprindend aprópe 1000 pagini cu 30 stampe și 64 xilografii in tect, se află de vëndare la administrațiunea Revistei, strada Șelari nr. 11, cu preț de lei 40. Pentru nouii abonanți prețul lor este de 30 lei.

Invitare de abonament la „Invetămîntul intuitiv“. Literatura noastră in genere, și apoi cea pedagogică in specie abia e încă in faze. Puține la număr sînt ramurile acelea de știință, care să pótă numera cîte 2—3 opuri de specialitate la noi, cele mai multe nu sînt reprezentate prin nici un manual. Intre aceste din urmă vine a se numera și „Invetămîntul intuitiv“ (Anschauungs-Unterricht, Beszéd és értelmi gyakorlat), pentru că intru adevăr in obiectul acesta n' avem, afară de niște tractate sporadice prin foile pedagogice, nici o carte intocmită după lipsele școlilor noastre, de și in înțelesul legilor scolastice esistente studiul acesta are să se propue in primii doi ani de școlă, formând temelia intreg invetămîntului următor. Invetătorii altor popóră au la indemână fel de fel de manuale sistematice, pe când ai noștri lăsați de capul lor — unii nesciindu-se nici orientă, rătăcesc ori se și perd in bogatul material al obiectului acestuia, și erăși alții nu propun de loc. Acesta esperință și lipsă simțită a indemnă pe dl V. Gr. Borgovan, profesor preparandial in Gherla, a da sub tipar manualul seu : „Invetămîntul intuitiv“, care se va estinde pe 13—14 côle de tipar și va cuprinde atît inviațiuni metodice, cît și unele lecțiuni practice de model, și apoi intreg materialul (școlă, casa părintescă, corpul omenesc, comunitatea, teritorul comunei, plante, animale, minerale, fenomene) dispus după un plan bine precizat așa, încât invetătorul român muncit și intr'alt fel cu ajutorul manualului acestuia își va puté propune pensul după o pregătire și numai de 1/2 órá. Prețul de abonament al unui exemplar e 1 fl.

× **Din „Beiu, Vodă și Donn“**, roman istoric cu ilustrațiuni, de dl Theochar Alexi, a apărut broșura 5—6, cu o ilustrațiune. Prețul acestei broșuri duple e 40 cr., séu un leu nou.

• **Ioanel și Dinele.** Tabloul astfel intitulat al dlui Dimitescu-Mirea, despre care am mai vorbit in côlele acestei foi și al cărui sujet e scos din „Vérful cu dor“ de Carmen Sylva, a sosit nu de mult la București. Acolo se află espus in atelierul din strada St. Ionica nr. 2.

× **Bustul lui Davila.** Aflăm din diarele dela București, că sculptorul român dl Georgescu a modelat deja in atelierul seu din strada „Renascerii“ bustul generalului Davila. Se dice, că asemănarea este deplină.

• **Statua lui Ovid** a sosit din Italia la Constanța, înșe inaugurarea se va face numai in primăvera viitoare. Atunci va vini la Constanța și sculptorul italian Ettore Ferrari, care a făcut statua. Dênsul va visită cu acea ocaziune și alte orașe ale României.

× **Carte de școlă.** A eșit de supt tipar in Viena : „Elementar românesc pentru școlile poporale“ compus de dl Nicolai Ieremievici. Prețul in legătură de pânză este 25 cr.

Teatru și musică.

• **DI I. C. LUGOȘAN**, un tîner din Ardél, terminându-și studiile dramatice in conservatorul din București, are să plece in luna acesta la Paris, spre a se inscrie la conservatorul de acolo. In trecăt se va opri in Caransebeș, Lugos, Timișóra și Arad, pentru a da cîte o serată declamatorică-musicală. In fie-care oraș va escută „Ciobanul din Ardél“, canțonetă comică de Iosif Vulcan, și alte monológe. Rolul din canțoneta acesta este creat de dl Lugoșan, care l'a și jucat in multe părți cu mare succes. Angagiăm publicul acesta : da tot concursul tinerului actor, care posedă talent și metă a fi spriginit !

× **Teatrul Național din București** pare a intră pe cale mai dêmná decăt in anii din urmă. De când dl Manolescu a devenit erăș director de scenă, vedem că se presintă publicului un repertoriu mai artistic. Marți la 2/14 octombre a fost prima represintațiune a piesei : „Hamlet“, tragedie in 6 acte de Shakespeare. Din „Numerul Literar“ al „României Libere“ aflăm, că tot in stagiunea acesta se va presintă Teatrului Național o traducere in versuri a dramei „Hernani“ de Victor Hugo. Dêcă nu ne înșelăm, traducerea e datorită dlui Duiliu Zamfirescu. Dilele aceste va sosi la comitet partitura operetei : „Beizadea Epaminonda“, libretul de dl Iacob Negruzzi, musica de dl Caudella, care a scris „Olténca“ și „Hatmanul Baltag“. Și dl Luca Caragiali a scris o piesă nouă, dar n'o va presintă in stagiunea acestui an.

• **Teatrul Național din Iași** se va deschide la 7/19 octombre cu „Conjurațiunea lui Fiesco“, dramă in 5 acte de Schiller, tradusă de dl Iacob Negruzzi. Programa stagiunii cuprinde următorul personal artistic : Dnii Nicolai Luchian, Mihail Galino, Constantin Bălănescu, Mihail Arcelean, Dimitrie Constantinescu, Vasile Hasnaș, Dimitrie Prutean, George Dimitrescu, Alesandru Evolschi, M. Emanoil, Constantin Ionescu, Ioan Proca, Nedelco Iordan, C. Max, dna Elena Lașcu, Marița Constantinescu, Teodora Marinescu, Natalia Nicolau, dșóra Olga Curt, Lina Riurean, dna Ecaterina Dimitrescu, dra Maria Țincov, Emilia Teodor, Maria Ciuhurean, Maria Glück. Elevi : Dl I. Georgescu, Stefanovici, Mihail Popovici, Nicolai Olănescu. Director de scenă dl C. Bălănescu ; regisor . . . V. B. Delmary. Pictor decorator dl Nicu F. Meședer elev al școlii de Bele-arte din Viena. Piesele din care se va compune repertoriul sînt : „Fantana Blandusiei“, comedie in 3 acte ; „Deputații in vacanțe“, comedie in 4 acte ; „Conjurația lui Fiesco“, dramă in 5 acte ; „Bărbatul cu trei femei“, comedie in 3 acte ; „Bebé“, comedie in 4 acte ; „Nebuniile tinereții“, comedie in 3 acte ; „Lumea pe dos și lumea pe față“, comedie vodevil in 5 acte ; „Drăcușorii“, comedie vodevil in 5 acte ; „Juneta Muschetarilor“, comedie vodevil in 5 acte ; „Doi serjenți“, dramă in 3 acte ; „Bastardul“, dramă in 4 acte ; „Plășul logofet mare“, dramă in 5 acte ; „Richard al III“, dramă in 5 acte ; „Fierariul“, dramă in 4 acte ; „Bărbierul de Sevilla“, comedie vodevil in 4 acte ; „Telegraful electric“, farsă in 3 acte ; „Trenul de plăcere“, idem in 3 acte ; „Coda dracului“, comedie cu cantece in 3 acte ; „Urita satului“, comedie originală cu cantece in 2 acte ; „Mirésa fără mire“, comedie cu cantece in 2 acte ; „Crima din strada păcei“, dramă in 5 acte.

• **O trupă nouă in București.** Dl N. Hagiescu, fost societar al teatrului Național, va da in stagiunea de érnă o serie de represintațiuni in teatrul „Orfeu“ din București, compusă din comedii, vodevile și farse. Personalul e adunat cea mai mare parte din absolvenții ai clasei de declamație a conservatorului din București. Și anume : Dd. L. Angelo, St. Arion, I. Chirișescu, M. Chiriachidi, Al. Marinescu, N. Hagiescu, Gherm. Popescu, I. Racovean și Gr. Racovean și din dnele Eug. Marinescu, Hrisi Ionescu, Cnkiachidi, Iosefina Raitman, El. Popescu și E. Racovița.

• **Teatrele provinciale din România.** Trupa dnei Fany Tardiny și a dlor frați Vlădicescu, după cum cetim in „Liberalul“, dá actualminte representații in *Brăila*, unde in ziua de 9/21 septembrie s'a reprezentat pentru prima órá piesa originală : „Noi ori Voi?“ séu „Toți sîntem cu mască!“ o farsă de actualitate datorită penei tinerului artist I. C. Nicolau, și care in păspusa diarelor locale a avut un succes strălucit. In centru érnă se crede, că trupa dnei Tardiny va merge in *Craiova*. — In *Bărlad* a jucat trupa dlui C. Popescu

care de aici a plecat la *Focșani*, spre a da și acolo câteva reprezentațiuni; de acolo după puțin timp va trece la *Botoșani* spre a ține acolo stagiunea de ernală. — În *Huși* se va inaugura ernală această o nouă sală de teatru clădită cu spelele comunei. Dra Albescu cu trupa sa, între care contoză și grațioasă dșora A'esandrina Poenariu, va jucă ernală întregă.

Musicalii noue. În editura magazinului de musică Gebauer din București, au eșit următoarele bucăți noue musicale: „Murele”, romanță, cuvintele de Carol Scrob, musică de Feliciano Franchetti. Prețul 1 leu 50 bani. — „Sléua României”, vals compus de domnișora Maria D. Ciocârlie, dedicat căpitanului Chr. Popescu. Prețul 2 lei. — „Suvénire”, cadrul compus din melodii naționale de I. Ioanovici. Prețul 1 leu 50 bani. — „Eclipse”, vals pentru piano de Nicolae Schina. Prețul 2 lei. — „O di”, romanță pentru piano și cânt de M. Wellings. Prețul 1 leu 50 bani. — „Lenaș draga”, romanță pentru voce și piano, dedicată domnișorei D. Diamandescu, poesia de căpitanul I. M. Cottache, musică de Tache Popescu. Prețul 1 leu.

C e e n o u ?

Seiri personale. *Regele și regina României* vor merge și la Stockholm, spre a face vizită curții regale de acolo; cu acea ocaziune se va reprezintă pentru prima-oră opera „Négă”, al cărei libret este al reginei; în baletul din actul III se va danță un joc românesc în costum național. — *Poetul M. Eminescu* va fi numit director al bibliotecii centrale din Iași. — *Dl Iacob Negruzzi*, profesor de dreptul comercial la facultatea juridică din Iași, a cerut transferarea sa ca profesor de aceeași materie la universitatea din București, pentru catedra remasă vacantă pe urma repausatului V. Boerescu.

Diarul femeilor. *Dra Elena Arapu*, care a absolvit facultatea de științe dela universitatea din Iași, s'a numit, pe basa unui concurs satisfăcător, și a recomandării juriului esaminator, profesoră la catedra de matematică dela școala centrală de fete din Iași. — *Dra Zoe Peret* a trecut cu succes esamenul de baccalaureat, în liceul St. Sava din București. — *Dra Elena Iorga*, fiica dlui Iorgu Iorga din Iași, a trecut cu succes esamenul de bacalaureat.

Hymen. *Dl Constantin Colbasi*, proprietar în Spring, la 24 septembrie s'a logodit cu domnișora Valeria Papiu, fiica dlui Ioan Papiu, protopresbiter în Deva. — *Dl Nicolae Hanciu*, comerciant în România, la 7/19 octombrie va serbă cununia sa cu dșora Maria Millea în Tilișca. — *Dl Simeon Dragomir*, notar cercual în Gura-Sadului, la 21 l. c. va serbă cununia sa cu dșora Regina Ciura din Roșia-montană.

Regele și regina României călătoresc incognito, sub numele de „comitele și comitesa de Vrancea”. La întorcere din Sigmaringen, Maj. Lor se vor opri 3 séu 4 zile la castelul Laxenburg, pentru a întorce visita archiducelui Rudolf și principesei Stefania. La 1 nov. st. n. Maj. Lor se vor întorce în țără.

Fundațiunea Andronic. Dimitrie Andronic, negustor și proprietar de casă în Sibiiu, mort la 1880, lăsase prin testament partea cea mai mare a averii sale ca fundațiune pentru ajutorarea tinerilor români gr. or., cu condițiunea ca să fie administrată de consistoriul archidiecesei gr. or. din Sibiiu. O nepotă a repausatului combătut prin proces testamentul, însă fu respinsă de toate forurile. Acum consistoriul publică și anume o sută de stipendii și ajutóre de câte 30 fl. pentru tinerii cari voiesc a se aplică ca novii la mese-

rie și industrie, apoi pentru învățacei aplicați deja la meserie și industrie, și în fine pentru învățacei, cari au devenit sodali (calfe) în anul curent 1884. Un-spre-dece ajutóre și anume: cinci câte de 100 fl., patru câte de 150 fl. și doue câte de 200 fl. pentru sodali (calfe), cari sânt în condițiunile recerute de a se face maestri. Doue stipendii de călătorie, și anume: unul de 200 fl., ernală altul de 300 fl. pentru sodali (calfe), cari voiesc a călători afară din patrie, pentru a se perfecționa în meseria séu industria lor.

Sinodul estraordinar al diecesei Arad, ținut în joia trecută, a autorisat în principiu consistoriul să cumpere pentru diecesă moșia Satu-frumos (Schöndorf), care se află între Aradul nou și Lipova, la depărtare cam de un cés de Arad. Moșia această s'a cumpărat de proprietarul seu de acuma cu 304,840 fl., er acuma se vinde cu un preț cevaș mai scădut.

Biserica din Năseud, la care se lucréză de 2-3 ani, e gata. Ea este fórte frumósă, are doue turnuri, orologiu; cu totul a costat vr'o 60,000 fl., din cari pentru iconostasul adus din Viena s'a dat 5000 fl. Sfințirea acestei biserici se va face cu mare pompă la 19 l. c., pontificând ernală Pr. Ssa părintele episcop diecesan dr. Ioan Szabó. Pentru încevartirarea óspeților s'a format un comitet sub presidul dlui Măcsim Pop. După terminarea serviciului divin se va ținé un banchet, ér séra se va da un bal.

Damele române din Timișóra intrunindu-se în comitet sub presidul dómnei Iulia Rotariu, secretară domnișora Emilia Lungu, adunară o sută de obiecte pentru tombola ce Reuniunea femeilor române din Sibiiu va arangia. Obiectele adunate s'au și trimis la destinațiunea lor.

Asociațiunea transilvană. Adunarea generală estraordinarie a despărțémentului VIII a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, se convócă prin această în comuna Șard pe 1 noiembrie 1884 st. n. la 10 óre a. m. Din ședința subcomitetului VIII a Asociațiunii transilvane, ținută în Alba-Iulia la 10 iuliu 1884. *Ioan Pipoș* director.

Medicii, veterinarii și farmacistii români vor ținé la 6, 7 și 8 octombrie st. v. la București în palatul universității, localul senatului, trei mari adunări. Scopul adunării este intrunirea colegială a tuturor membrilor familii medicale române, deliberarea asupra unor cestiuni sciințifice propuse de comitetul de organizațiune și de unii membri ai adunării, precum și înțelegerea comună asupra unor cestiuni de interes profesional. Mulți medici s'au înscris cu disertațiuni. În sfârșit se va da un banchet de adio.

Adunări învățătorești. În districtul *Zărand* conferințele învățătorilor români gr. or. s'au ținut în prima parte a lunei septembrie, sub presidul dlui protopresbiter administrator George Părău; delegat consistorial, pentru ținerea prelegerilor practice din metodică specială a cetitului și scrisului, a fost dl I. German. Din 86 de învățatori s'au presintat numai 25. Directori școlari nu a participat nici unul, nici cel din Brad. Din prelegerile ținute de învățatori s'a putut constată, că partea practică a învățământului este neglijată. — Reuniunea învățătorilor români gr. or. din districtul *Brașov*, ținú adunarea sa generală la Rêșnov, în 5, 6 și 7 oct. st. n. sub presidul dlui A. Iosif.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a mai primit obiecte pentru tombola ce va arangia, dela damele și dela domni: Dna Ana de Cservedi, un blid pentru compot, 2 vase de flori, 2 ținetőre de lemaușe; dra Maria Papp de Grid, o pânzătură pe mijlocul mesei brodată; dra Eufemia Cogian, o cutie din mosaică de pădure pentru lucruri de mână; drele Ana și Maria C. Pop, una perină de canapea brodată, 3 serviete

pentru pome, brodate; dl N. F. Negruț redactor, un album de pele, una mapă de scris, 1 notes de peluche vênăt, 1 notes de aflate; dna Maria Candrea, 2 pocale pentru bere; dra Aurelia Candrea, una brodărie pentru țuitor de ștergere; dna Eufemia Albescu, 1 covor țesut; dna A. Morariu, un blid de sticlă pentru desert; dna Iudita Almășan, una traistă de lână; dra Samfira Matora, un ștergar, un servet țesetură țărănească; dna Aloisia Muciu Urechia, un blid pentru pome, una tavă pentru lampă și 5 metri ciucuri naționali; dra Maria Bologa, 1 țuitor de carte de vizită din bronce; dra Iustina Roman, una corfă de hârtie cu brodărie; dra Maria Roman, una corfiță pentru lucru de mână cu brodărie; dra Mariți I. Muntean, una perină de canapea brodată; dl Corneliu Aiser angajat, 1 port-tăbac cu aplicațiune; dl Anania Trombițaș asesor consistorial, una opincă de terra-cotta ținător de juvaere; dna Zoe Petric colectantă, una păreche păpuci brodați; dra Maria Grădinariu, 1 țuitor de chei în mosaic de pădure; dra Victoria Popoviciu, 1 țuitor de tutun în mosaic de pădure; dna Elena V. Voina, 6 serviete pentru pome cu brodărie; dșora Victoria St. Iosif, una placă de cămașe croșetată; dra Sofia C. Popoviciu, 1 etager de perete cu aplicațiune; dra Maria Muntean, una perină de divan croșetată; dna Susana Nanu, una pânzătură țesetură proprie; dra Elena G. Rusu, 2 funduri de perină croșetate.

Societatea de lectură „Petru Maior“ a junimei române din Budapesta s'a constituit în ziua de 27 septembrie st. n. a. c. alegându-se membrii în comitetul administrativ pentru anul școlastic 1884—85 cu aclamațiune, următorii: Drd med. Constantin Groza președinte; Sebastian Olariu stud. fil. vice-președinte; Titu Liviu Albini stud. jur. secretar, Drd med. Aureliu Halic cassar; Nicolau Șerban stud. jur. controlor; Aureliu Alexi stud. jur. bibliotecar; Valeriu Petco stud. jur. și Petru Cornean stud. jur. notari. În comisiunea literară s'au ales Alessiu Manguica stud. jur., Nicolau Vecerdea stud. jur., Ioan Manguica stud. med., Petru Mladin st. med., Victor Borlan stud. fil. și Ioan Florian st. techn.; redactori la foia societății „Rosa cu ghimpi“ A. Franc stud. jur.

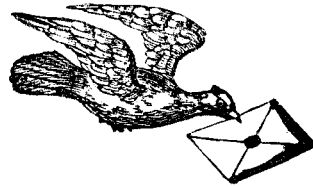
Societatea „Iulia“ a tinerimei române dela universitatea din Cluș și-a compus comitetul astfel: președinte Pompiliu Pipoș, jurist absolut; vice-președinte Const. Pop, stud. în științe; secretar de interne: Mih. Pârveu, stud. în științe; secretar de externe Leon Scridon stud. în drept; cassar Valeriu Morariu, stud. în drept; bibliotecar Pavel Svinț, stud. în litere; membri de încredere Iuliu Dombradi, G. Popescu stud. în drept și G. Coșbuc, stud. în litere. Până aci s'a dat voie „Iuliei“ să meargă, ăr mai departe nu. Comitetului i s'a interzis ori-ce activitate oficială, până-ce se va termina noua cercetare, care încă nu este începută.

Junimea română studioasă în Arad la institutul pedagogico-teologic gr. or. ș-a reconstituit societatea de lectură astfel, sub conducerea dlui profesor Vasile Mangra: vice-președinte Nicolau Fizeșan teol. de a. III, secretar Corneliu Lazar teol. de a II, notar al ședințelor I. Petrean teolog de a II, cassar I. Micloș teol. de a III și Traian Vațan teol. de a I ca bibliotecar. În comisiunea literară s'au ales: Ilie Moț și Sigismund Bejan teologi de a III, Vinc. Pantoș și Georgiu Drăgan teol. de a II, din cursul I teologic: N. Căcinea și D. Blaga și Nicolau Paliciu ped. de a III. În comisiunea revisoră s'au ales: Traian Mayer teol. de a II, E. Joldea de a I, și I. Rașa pedag. de a III. Afară de aceștia s'au ales un controlor: N. Carabaș pedag. de II, un

vice-notar S. Andron și un vice-bibliotecar I. Negru pedagogi de a III.

Necrológe. *Ioan Tîfor*, paroc gr. or. român în comuna Giriș de lângă Oradea-mare, aparținătoare diecesei Arad, a încetat din viață, prin mórte repentină, la 4 octombrie, în etate de 52 ani, lăsând în doliu pe veduva sa n. Fășie. Inmormântarea sa duminică a intrunit un număr fôrte mare de popor; cu asta ocaziune a pontificat MOD. Petru Suciu referent școlar la consistoriul gr. or. oradan; ăr preotul din Toboli dl G. Drimba a rostit cuvântarea funebrală. — *Cornelia Barbul n. Pop*, soția preotului Ioan Barbul din diecesa Gherla, a murit la Borgo-Tiha, în 26 septembrie, în etate de 19 ani, plânsă afară de soțul seu, de fiica sa Victoria și de numeroși consăngeni. — *Elisabeta Pap n. Haica*, soția dlui Teodor Pap notar în Comlăuș, comitatul Arad, a repausat la 24 septembrie st. n. în etate de 39 ani, jelită afară de soțul seu, de fiii și fiica: Aurel, Alesandru, Veturia și Teodor, și de numeroși alți consăngeni. — *Virginia Serb n. Baritiu*, soția dlui Ioan Serb preot în Siciul Sălagiului, a murit în Petridul-de-mijloc, la 27 septembrie, în etate de 31 ani, lăsând în doliu afară de soțul seu, pe surorile: Susana, Iustina, Regina, Maria, pe frate-seu Victor și pe unchi: George, Leon, Iosif și Octaviu. — *Ion Cătănescu*, candidat de avocat, un june cu talent frumos, a murit la Lugoș în 26 septembrie, în etate de 29 ani, jelit de duiosa-i mamă, de frații sei Alesandru și Radu și de surorile Emilia și Maria.

Poșta Redacțiunii.

Iasi. Versul de ocaziune ar fi fost mai potrivit pentru vîrîndiar de acolo.

Cernauti. Răspunsul a sosit tocmai la încheierea foii. Se va publica în nr. viitor.

Naseud. Din versurile trimise vom publica două. Așteptăm și novela. Propunerea o primim.

Lugosi. Doinele au sosit. Se vor publica tóte pe rënd.

Dul P. V. in Petersburg. Foile vi s'au espedat însoțite de o scrisóre particulară a noastră.

Dul N. A. B. in Iasi. Drama se va publica. Dar încă nu putem să hotărîm timpul.

Călinđarul săptămănei.

Điua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sərbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminica 19 după Rusale.			Evang. 3 dela Luca v. 2, a inv. 8.		
Duminică	7	19	Mart. Sergie	6 25	5 6
Luni	8	20	Cuv. Pelagia	6 26	5 4
Martți	9	21	Ap. Iacov Alf.	6 27	5 2
Mercuri	10	22	Sf. Evlampie	6 29	5 59
Joi	11	23	Ap. Filip	6 31	5 57
Vineri	12	24	Prov. Tarah	6 33	5 56
Sămbetă	13	25	Mart. Carp	6 34	5 53

Treiluniu! oct.—dec. începe cu numărul 41. Aceia, a căror abonamente espiră cu pe 40, sînt rugați a le înnoi de timpuriu; ăr în cazul decă nu mai vor să fie abonați, binevoiescă a ne scrie în știință — séu a ne innapoiă numărul acest

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală.